

महाराष्ट्र राज्य वर्खार महामंडळाच्या राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत राबवावयाच्या प्रकल्पांना/ कामांना प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत:-

महाराष्ट्र राज्य वर्खार महामंडळाच्या गोदामांच्या सोई सुविधा सुधारणा अंतर्गत सुरक्षा भिंत बांधणे, अंतर्गत रस्त्यांचे काँक्रीटीकरण करणे व अँप्रन गटर बांधणे तसेच शेतकरी व हमाल यांचेसाठी निवारा शेड बांधणे.

महाराष्ट्र शासन

सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :वर्खार-१११८/प्र.क्र.५१/१-स

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२.

दि. २९ जानेवारी, २०२१.

वाचा:-

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेच्या राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीची २७ व्या बैठकीचे इतिवृत्त शासन पत्र क्र.RKV ०५१९/C.R.१४३/१४-A, दि.१८ जुलै, २०१९.

प्रस्तावना :-

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनांतर्गत केंद्र शासनाने प्रसिद्ध केलेल्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांच्या अध्यक्षतेखाली दि. २० सप्टेंबर, २००७ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समिती (SLSC) गठीत करण्यात आलेली आहे. मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीची २७ वी बैठक दि.४ जुलै, २०१९ रोजी पार पडली. या बैठकीमध्ये महाराष्ट्र राज्य वर्खार महामंडळामार्फत विदर्भ व मराठवाडा विभागातील गोदामांचे उन्नतीकरण करण्याचा प्रस्ताव सादर करण्यात आला होता. महाराष्ट्र राज्य वर्खार महामंडळ सन १९५७ पासून कृषिमालाच्या साठवणूकीसाठी गोदामे उभारणीचा कार्यक्रम राबवित आहे. आजतागायत वर्खार महामंडळाने १७.९१ लक्ष मे.टन गोदाम क्षमता निर्माण केलेली आहे.

विदर्भ व मराठवाडा विभागातील गोदामाच्या सोई सुविधा अद्यावत केल्याने त्याचा फायदा मुख्यत्वे शेतकऱ्यांना अन्नधान्य साठवणूकीस होणार आहे. यासाठी वर्खार महामंडळाने विदर्भ व मराठवाडा विभागातील वर्खार केंद्रावर सुरक्षिततेच्या दृष्टीने सुरक्षा भिंत बांधणे, अंतर्गत रस्त्यांचे काँक्रीटीकरण करणे व अँप्रन गटर बांधणे तसेच शेतकरी व हमाल यांचेसाठी निवारा शेड बांधणे इत्यादी प्रकारच्या सोई सुविधा उपलब्ध करून गोदामांचे उन्नतीकरण करणे निकडीचे झालेले आहे. अशा प्रकारच्या सोईसुविधा निर्माण केल्याने गोदामांचा साठवणूकीसाठी वापर पूर्ण क्षमतेने शेतकऱ्यांसाठी करता येईल. त्यामुळे अशा वर्खार केंद्रावर ई- वर्खार पावती NCDEX इत्यादी सुविधा उपलब्ध करून देता येईल. ज्यायोगे शेतकऱ्यांसाठी कृषिमाल तारण योजना उपलब्ध करून देता येणे शक्य होईल. तसेच वर्खार संकुलात मुर्लम किंवा खडीचे रस्ते असल्याने गोदामामध्ये साठवणूक केलेल्या

अन्नधान्यांच्या थप्यांवर मोठया प्रमाणात धूळ जमा होते. सदरची धूळ तागाच्या बारदान्यामधून बच्याचशा प्रमाणात अन्नधान्यात मिसळली जाते. तसेच पावसाळी वातावरणात वखार संकुलातील रस्ते रस्त्याच्या पृष्ठभाग मानकांप्रमाणे नसल्यामुळे वाहतूकीयोग्य राहत नाहीत, परिणामी माल साठवणूकीसाठी गोदामात जागा उपलब्ध असली तरीसुद्धा त्याचा लाभ शेतकरी/साठवणूकदार यांना देता येत नाही. सदर बाब विचारात घेता वखार संकुलांमधील रस्त्यांचे काँक्रीटीकरण करणे तसेच गोदामांच्या सुरक्षिततेसाठी सर्व बाजूंनी संरक्षक भिंत बांधणे गरजेचे आहे.

परंतु, महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळाकडील मर्यादित उत्पनाचे स्रोत व उपलब्ध निधीचा विचार करता, विदर्भ व मराठवाडा विभागात महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळास गोदामांचे उन्नतीकरणाचा एकत्रित कार्यक्रम राबविणे शक्य नसल्याची बाब विचारात घेऊन, राष्ट्रीय कृषि विकास योजने अंतर्गत सन २०१९-२० या वर्षासाठी, गोदामांच्या उन्नतीकरणाद्वारे (Up gradation) विदर्भ व मराठवाडा विभागातील महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळाच्या गोदामांच्या सोई सुविधा सुधारणा अंतर्गत सुरक्षा भिंत बांधणे, अंतर्गत रस्त्यांचे काँक्रीटीकरण करणे व अँप्रेन गटर बांधणे तसेच शेतकरी व हमाल यांचेसाठी निवारा शेड बांधणेच्या प्रकल्पासाठी एकूण रु. ६५.९२ कोटी खर्च मंजूर करण्यात आलेला आहे. या प्रकल्प खर्च रु. ६५.९२ कोटी पैकी महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ स्वनिधीतून रु. १६.१५ कोटी व राष्ट्रीय कृषि विकास योजना-रफतारमधून रु. ४९.७७ कोटी खर्च करण्यात येणार आहे. प्रस्तुत प्रकल्प खर्चास प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता प्रदान करण्याची बाब शासनस्तरावर विचाराधीन होती. त्यास अनुसरून शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली दि. ४ जुलै, २०१९ रोजी संपन्न झालेल्या राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेच्या राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या २७ व्या बैठकीत सदरच्या प्रकल्पाबाबत महामंडळाने विदर्भ व मराठवाडा विभागातील गोदामांच्या उन्नतीकरणाचा प्रस्ताव सादर केला होता. त्यानुसार महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळाच्या गोदामांच्या उन्नतीकरणाद्वारे (Up gradation) विदर्भ व मराठवाडा विभागातील महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळाच्या गोदामांच्या सोई सुविधा सुधारणा अंतर्गत सुरक्षा भिंत बांधणे, अंतर्गत रस्त्यांचे काँक्रीटीकरण करणे व अँप्रेन गटर बांधणे तसेच शेतकरी व हमाल यांचेसाठी निवारा शेड बांधणेच्या प्रकल्पासाठी रु. ६५.९२ कोटींच्या खर्चास राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीने (SLSC) मान्यता दिली आहे. सबब, या प्रकल्पास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे. सदर अनुदान हे INTEGRATED SCHEME FOR AGRICULTURAL MARKETING यांच्या खर्च निकषांनुसार राहील.

२. सदर कामांचा CSR/DSR नुसार अंदाजित खर्च व अनुदान यातील फरकाची रक्कम महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ स्वतःच्या निधीतून भागवेल. सदर प्रकल्पाचा घटकनिहाय अनुदानाचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. कोटी)

अ.क्र.	पुरक (घटक)	रक्कम रु. कोटी	रा.कृ.वि.यो. हिस्सा रु. कोटी	म.रा.व.म. हिस्सा रु. कोटी
१	८ केंद्रांवर सुरक्षा भिंतीचे बांधकाम करणे (प्रपत्र १)	७.०२	५.२७	१.७५
२	१३ केंद्रांवर कॉक्रिट रोड आणि अप्रॉन गटरचे बांधकाम करून वखार केंद्रांवर दर्जा सुधारणे. (प्रपत्र २)	५४.१८	४०.६४	१३.५५
३	१५ केंद्रांवर शेतकरी व हमाल यांचेसाठी निवारा शेड बांधणे. (प्रपत्र ३)	३.४२	२.५७	०.८५
४	प्रशासकीय खर्च	१.२९	१.२९	०
	एकूण रक्कम	६५.९२	४९.७७	१६.१५

३. राष्ट्रीय कृषी विकास योजने अंतर्गत मंजूर करण्यात आलेले अनुदान रक्कम रु.४९.७७ कोटी खर्च करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

१) महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळाने सदर सर्व कामांचे नियमांनुसार खर्चाचे अंदाजपत्रके व नकाशे तयार करून घेऊन नियमित पद्धतीनुसार कामास प्रशासकीय मान्यता घावी.

२) सदर प्रकल्प/योजना राबविण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ अमंलबजावणी यंत्रणा म्हणून काम पाहील. संबंधीत यंत्रणांनी सदर प्रकल्प/योजना राबविताना त्याची अमंलबजावणी, संनियंत्रण आणि मुल्यमापन करणेबाबत आवश्यक तो समन्वय सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग यांच्याशी ठेवावा. तसेच वेळोवेळी प्रकल्प अमंलबजावणी विषयक आर्थिक व भौतिक प्रगती अहवाल शासनास सादर करावा.

३) महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळाचे अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक यांनी समिती गठीत करून, प्रकल्पांच्या आर्थिक व भौतिक उद्दिष्टांचा आढावा घ्यावा.

४) वरील प्रकल्प / योजनांची अमंलबजावणी संनियंत्रण व मुल्यमापन केंद्र शासनाने ठरवून दिलेल्या निकषांनुसार अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ यांच्या स्वाक्षरीने करावे.

५) या प्रकल्पाकरीता उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या निधीच्या विनियोगाबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ यांच्या स्वाक्षरीने किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिकाऱ्याच्या स्वाक्षरीने कृषि विभागास सादर करावे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०२०१११४१३०५४०२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(रामदास कोळेकर)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.राज्यपाल यांचे सचिव.
३. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव
४. मा. प्रधान सचिव (पणन) मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.प्रधान सचिव (कृषि) मंत्रालय, मुंबई.
६. अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र वर्खार महामंडळ, पुणे.
७. उप सचिव (पणन) सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर.
९. अवर सचिव, राकृवियो/१४ओ, कृषि व पदुम विभाग
- १०.निवड नस्ती /१स.

*****

सुहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग, शासन निर्णय क्र.वर्खार-१११८/प्र.क्र.५१/१-स,
दि. २९.०९.२०२१ सोबतचे विवरणपत्र

प्रपत्र - १

**UP-GRADATION OF WAREHOUSING INFRASTRUCTURE BY
PROVIDING APPROACH CONCRETE ROAD & APRON GUTTER,
COMPOUND WALL SHELTER SHED FOR FARMERS/HAMALS IN
VIDARBHA & MARATHWADA AREA FOR FARMERS**

**LIST OF CENTER & COST FOR UP GRADATION OF COMPOUND
WALL FOR SAFETY POINT OF VIEW**

Sr. No.	Name of center	Strata	Compound Wall		
			R.m.t	Rate/R M	Cost
1	Dondaincha Rami road	B.C. Soil	776.85	15320	11901342
2	Dondaicha Wani Road	B.C. Soil	898.88	15320	13770842
3	Dhule MIDC	Hard	535	12000	6420000
4	Jalgaon H 14	50% B.C. Soil & 50% Hard	771	15320	11811720
5	Amalner (Takarkheda)	Hard	460	12000	5520000
6	Parali (Tokwadi)	Hard	463	12000	5556000
7	Latur A1	Hard	600.5	12000	7206000
8	Mehekbar		670	12000	8040000
Total			5175		70225904
				Say Rs. In Cr.	7.02

सुहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग, शासन निर्णय क्र.वर्खार-१११८/प्र.क्र.५१/१-स,
दि. २९.०९.२०२१ सोबतचे विवरणपत्र

प्रपत्र - २

**LIST OF CENTER & COST FOR UPGRADATION OF CONCRETE
ROAD & APRON GUTTER FACILITY**

Sr. No.	Unit	Capacity	Name of center	Strata	Concrete road & Apron gutter		
					Area	Rate/sq M	Cost
1	6	12480	Dondaincha Rami road	B.C. Soil	4900	4520	22148000
2	7	15000	Dondaicha Wani Road	B.C. Soil	5450	4520	24634000
3	10	29560	Dhule MIDC	Hard	9700	4520	43844000
4	27	67400	Jalgaon H 14	50% B.C. Soil & 50% Hard	15375	4520	69495000
5	3	8800	Amalner (Takharkheda)	Hard	4150	4520	18758000
6	6	20670	Aurangabad Gat no 57	B.C. Soil	9000	4520	40680000
7	10	17400	Aurangabad Jadhavwadi	B.C. Soil	7500	4520	33900000
8	6	16400	Parali (Tokwadi)	Hard	6000	4520	27120000
9	18	38000	Jalna (Bhokardan)	50% B.C. Soil & 50% Hard	14600	4520	65992000
10	18	31810	Nanded (MIDC)	Hard	13500	4520	61020000
11	9	23630	Latur P2	Hard	8500	4520	38420000
12	9	16650	Latur A1	Hard	8500	4520	38420000
13	11	22200	Parbhani MIDC	Hard	12700	4520	57404000
Total					119875		541835000
Say Rs. In Cr.							54.18

सुहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग, शासन निर्णय क्र.वर्खार-१११८/प्र.क्र.५१/१-स,
दि. २९.०९.२०२१ सोबतचे विवरणपत्र

प्रपत्र - ३

LIST OF CENTER & COST FOR UP GRADATION OF SHELTER SHED FOR FARMERS/HAMALS

Sr. No.	Region	Sr. No.	Unit	Capacity	Name of center	Strata	Hamal Shed			
							Area	Rate/ Sq.M	Cost	
15x 6m										
1	Nagpur	1	12	28055	Chandrapur Old	B.C. Soil	90	25334	2280060	
		2	5	8600	Tumsar	B.C. Soil	90	25334	2280060	
		3	5	9050	Wadsa	Hard	90	25334	2280060	
2	Nashik	4	6	12480	Dondaincha Rami road	B.C. Soil	90	25334	2280060	
		5	7	15000	Dondaicha Wani Road	B.C. Soil	90	25334	2280060	
		6	10	29560	Dhule MIDC	Hard	90	25334	2280060	
		7	3	8800	Amalner (Takarkheda)	Hard	90	25334	2280060	
3	Aurangabad	8	6	20670	Aurangabad Gat no 57	B.C. Soil	90	25334	2280060	
		9	10	17400	Aurangabad Jadhavwadi	B.C. Soil	90	25334	2280060	
		10	6	16400	Parali (Tokwadi)	Hard	90	25334	2280060	
		11	18	38000	Jalna (Bhokardan)	50% B.C. Soil & 50% Hard	90	25334	2280060	
		12	9	16650	Latur A1	Hard	90	25334	2280060	
4	Amravati	13	11	22200	Parbhani MIDC	Hard	90	25334	2280060	
		14	7	12900	Dhamangaon		90	25334	2280060	
		15	6	17800	Lohara (Y)		90	25334	2280060	
Total							1350		34200900	
Say Rs. In Cr.								3.42		